

nærmere ind derpaa. Skulde det derimod nogenfinde komme til en ny Proces, og den gribes rigtigt an og føres, som den bør føres, saa forekommer det mig, at der er nok saa megen Grund til at troe, at det kunde blive Resultatet, at en virkelig Anerkjendelse af Communnernes Berettigelse kom til at foreligge, hvad ærede Medlemmer her have meent med Sikkerhed at kunne ulede i modsat Retning allerede af den i Mæret 1862 faldne Højesteretsdom. Men istedetfor at forbyde mig i saadanne Udsigter, som jeg helst slet ikke vil tænke mig, skal jeg her endnu ifkun udtale det Haab, at, hvis det Endringsforslag, der er stillet af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (Casse), skulde blive vedtaget, man dog ikke paa Bornholm vil lade sig alfor let, igjennem hvad her er passeret og gjennem et saadant Endringsforslags Vedtagelse, friste ind paa den Vej at føre nye Processer, thi det er og bliver min Tro, at de Procederende kun ville spille Tid og Penge og ikke forsøge den Gavn, Loven kan bringe dem. — Jeg indseer vel, at efter den Forhandling, der her har fundet Sted, og saaledes som Endringsforslaget foreligger, kan det være vanskeligt for ærede Medlemmer at afgive deres Stemmer; det var min Tanke, før Forhandlingerne begyndte at der i den Omstændighed, at Sagen gjentagende har været drøftet i Indenrigsministeriet, og at den ene Indenrigsminister efter den anden har sluttet sig til Lovforslaget, i den Omstændighed, at Lovforslaget gjentagende har været behandlet i det andet Thing, været drøftet i Udvalg og tilsidst er blevet vedtaget saa godt som eenstemmigen, og i den Omstændighed, at der gjennem de bornholmske Repræsentanter og paa selve Bornholm lyder en stærk Samstemning over til os for Lovforslaget, maatte kunne være Hjælp nok for Thinget til — om jeg saa maa sige — paa Tro og Love at vedtage Lovforslaget; vilde eller kunde man ikke gjøre dette ifølge Tvivl af den ene eller den anden Art, ja, saa kunde det ikke være Andet, end at Gjennemførelsen her af en Lov som denne maatte have store Vanskeligheder at kæmpe imod, saaledes at dets Forkastelse kunde være at befrygte. Ligeoverfor denne Frygt, som nu ikke tør tabes af Sigte, er jeg i Forlegenhed med Endringsforslaget; helst faae jeg jo, at Loven

maatte blive vedtagen uden Endringsforslag, men er der Fare for, at denne, efter min Overberedning for Bornholm høist vigtige og gavnlige Lov ikke skulde kunne udkomme, naar Endringsforslaget blev forkastet, ja, saa maatte man dog hellere vedtage det end komme til at miste Loven.

Klein: Som det ærede Medlem for Kjøbenhavns Aunts 3die Valgkreds (Piebe) nu udtalte sig, finder jeg det tilstrækkeligt tydeligt, at der aldeles ikke var noget Urigtigt i, hvad jeg havde bemærket angaaende den Deel af Huusmændenes Paaastand, der blev afvist ved Sagens Paaastand i første Instans. Der kunde heller ikke være noget Urigtigt i, hvad jeg sagde, thi jeg har ikke sagt Andet, end hvad der indeholdes i de paagældende Domme, som jeg har for Die. Men det forekommer mig, at det, som det ærede Medlem knyttede til den Bemærkning, han henvendte til mig, angaaende Betydningen af dette Punkts Vedtagelse i Proceduren i første Instans og den Maade, hvorpaa Underretsdommeren havde stillet sig til dette Punkt, var af den Betslæfning, at det fortjener at underkastes en noget nærmere Belysning. Det ærede Medlem har jo større Kjendskab til denne Rets sag end jeg, og jeg gaaer altsaa ud fra, at det forholder sig i alle Maader, som han ansøgte, at Underdommeren, idet han afviste denne Deel af Sagen, dog ikke bestomindre udtalte sig saaledes om den, at det skinnede igjennem som hans Mening, at disse Udmarksjorder maatte rettest henlægges til Communerne som Communeieendom. Men om ogsaa dette maatte have været Underdommerens Mening, Noget, han altsaa ikke har ladet fremtræde directe gjennem en Domsconclusion, er det i alt Fald givet og tilstrækkeligt udhæret, navnlig under forrige Behandling af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (Chr. Rimestad), at Overretten har havt en ganske modsat Anskuelse herom. Hvad man nu end kan troe og mene om Indholdet af Højesteretsdommen, som ikke har indladt sig paa dette Spørgsmaals Besvarelse, er det i alt Fald tydeligt, at Overretsdommen med rene og klare Ord har udtalt, at disse Udmarksjorder ikke skulle betragtes som Communeieendom; den